

SUOMEN LAINA MAATALOUDEN KANSAINVÄLISELLE KEHITTÄMISRAHASTOLLE (IFAD)**Hankkeen tausta**

Maatalouden kansainvälinen kehittämisrahasto (IFAD, International Fund for Agricultural Development) suunnittelee ja rahoittaa ohjelmia ja hankkeita, jotka tähtäävät ruokaturvan ja ravitsemuksen edistämiseen sekä maaseudun köyhyyden vähentämiseen kehitysmaissa. IFAD on maailman toiseksi suurin maatalouskehityksen ja ravitsemuksen rahoittaja heti Maailmanpankin jälkeen. IFAD:issa on tällä hetkellä 177 jäsenmaata. Se on hallinnollisesti YK:n erityisjärjestö, mutta operatiivisesti rinnastettavissa kehitysrahoituslaitoksiin.

IFAD:n resurssien täydentämisestä sovitaan kolmen vuoden välein käytävissä lisärahoitusneuvotteluissa. Tuleva IFAD-12 lisärahoituskausi kattaa vuodet 2022 - 2024.

IFAD tavoitteet ovat yhteneväisiä Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden kanssa. IFAD-12 rahoituskaudella IFAD:n myöntämästä lahjamuotoisesta rahoituksesta 100 % kohdistuu köyhimpiin maihin (LIC ja LMIC) ja 55 % Afrikkaan. Hauraisiin valtioihin ohjataan vähintään 25 % resursseista ja ilmatorahoitukseen 40 %. IFAD auttaa pienviljelijöitä siirtymään omavaraisviljelystä kaupalliseen liiketoimintaan ja pyrkii kytkemään heitä kansallisiin ja kansainvälisiin arvoketjuihin. Yksityissektorin kumppanuudet ovat tässä keskeisessä asemassa. Maatalouskehityksessä panostetaan tuottavuuden kohottamiseen sekä ilmasto- ja ympäristökestävyyden parantamiseen. IFAD pyrkii kehitysmaiden maaseudun kokonaisvaltaiseen kehittämiseen: maatalouden ohella työpaikkoja ja elinkeinoja pyritään luomaan maaseudulle laaja-alaisesti. IFAD:in toiminta painottuu tasa-arvo- ja ilmastokysymyksiin. IFAD:in rahoittamien hankkeiden hyödynsaajista puolet on naisia. Ilmastonmuutos on valtavirtaistettu kaikkeen IFAD:in toimintaan. Nuoret ja nuorisotyöllisyys ovat myös voimakkaasti IFAD:in agendalla.

Suomen myöntämä laina olisi kokonaisuudessaan korvamerkitsemätöntä yleistukea.

Hankkeen rahoitus

IFAD:n myöntämä rahoitus on valtaosin pehmeäehtoista lainaa; köyhimmät maat sekä velkakestävyydeltään heikot maat saavat myös lahja-apua. Omassa varainhankinnassaan perinteisesti pelkääjän jäsenmaiden myöntämään lahja-apuun tukeutunut IFAD on edellisellä, IFAD-11 rahoituskierroksella ottanut käyttöön jäsenmailta kerättävät niin sanotut pehmeäehoitset kumppanuuslainat (Concessional Partner Loans, CPL) osaksi rahoitusrakennettaan.

IFAD pyrkii käyttämään rahoitustaan strategisesti ja katalysoimaan sen avulla varoja muilta toimijoilta. IFAD sai syksyllä 2020 ensimmäisenä YK-järjestönä luottoluokituksen kahdelta

luottoluokittajalta (Fitch ja Standard and Poor's). Molemmat luokittajat antoivat IFAD:lle toiseksi parhaan AA+ luokituksen. Syyskuussa 2021 molemmat luottoluokittajat vahvistivat IFAD:in AA+ luokituksen. IFAD:in toiminta on useiden ulkoisten arviointien mukaan laadukasta ja tehokkuus hyvä (mm. The Multilateral Organisation Performance Assessment Network, MOPAN arvio vuodelta 2019). Toiminta pohjautuu tulosperustaiseen toimintamalliin. Tuloksellisuudesta ja kehitysvaikutuksista raportoidaan vuosittain.

IFAD-12 lisärahoituskierroksen rahoitusohjelman kooksi sovittiin joulukuussa 2020 pidetyssä kokouksessa 3,8 miljardia USD, josta avunantajien maksama osuus on yhteensä 1,55 miljardia USD. Sovittu rahoituspaketti koostuu seuraavista elementeistä: (a) avunantajien lahjamuotoinen rahoitus; (b) valtioiden sekä valtiollisten toimijoiden IFAD:lle myöntämät lainat (suvereeni ottolainaus); (c) valtioiden myöntämät pehmeäehtoiset kumppanuuslainat (concessional partner loans, CPL). Lisäksi IFAD rahoittaa toimintaansa antolainauksesta saamallaan palaumilla ja tuotoilla. Vuoden 2019 konsernitilinpäätöksen mukaan IFAD:lla oli saatavia lainoja USD 6,57 miljardin edestä.

Suomen IFAD-12 -kierroksen rahoitus koostuu vuonna 2021 myönnetystä 15 miljoonan euron lahjamuotoisesta rahoituksesta sekä nyt esitettävästä 60 miljoonan euron kumppanuuslainasta. IFAD-11 kierroksella Suomi myönsi IFAD:ille 10,62 miljoonaa euroa lahjarahaa sekä 50 miljoonan euron kumppanuuslainan.

Kehityspoliittinen finanssisijoitus on rahoitusväline, jonka ensisijaiset tavoitteet ovat kehityspoliittisia ja toissijainen tavoite on tuotto. Perusteluna lainan pituudelle ja korolle on, että (1) se mahdollistaa pehmeäehtoisesta rahoituksesta IFAD:lle, jotta se voi edelleen lainata Suomen lainasta mahdollisimman suuren osan köyhimmille, vähiten kehittyneille maille; (2) pitkä laina-aika ja matala korko mahdollistavat lainalle myös korkean laskennallisen lahjarahoitusosuuden, joka näkyy positiivisena rahoituskehityksenä Suomen julkisen kehitysavun OECD/DAC tilastoissa.

UM esittää 60 miljoonan euron kumppanuuslainan myöntämistä IFAD:lle. Laina rahoitettaisiin vuoden 2021 finanssisijoitusmäärärahasta osana Suomen IFAD-12 lisärahoitusta. IFAD-12 laina olisi ehdoiltaan sama kuin IFAD-11 lisärahoitukseen vuonna 2019 myönnetty kumppanuuslaina. UM esittää 40 vuoden kumppanuuslainaa, jonka korko olisi 0,1 prosenttia. Korko on kiinteä, eikä sitä tarkisteta lainan aikana. Lainan pääomalle myönnetään 10 vuoden lyhennysvapaa, jonka jälkeen takaisinmaksu tapahtuu tasaerissä 30 vuoden aikana. Laina nostetaan yhdessä erässä, ja lainan korko juoksee lainan nostohetkestä. Korkomaksut alkavat lainan nostovuonna ja niitä maksetaan puolivuositain. Korkosaatavia Suomen valtiolle laina-ajalta kertyy 1 515 000 euroa.

IFAD:n ja muiden kehitysrahoituslaitosten kumppanuuslainasäännöt ovat neuvoteltu niin, että niille myönnettyjen lainojen laskennallinen lahjarahoitusosuus oikeuttaa lainan myöntäneelle jäsenvaltiolle äänivaltaa. Tämän kautta on pyritty luomaan kannustimia maille myöntää lainoja lahjarahan myöntämisen ohella. Kumppanuuslainakehikon sääntöjen mukaisesti Suomen lainalle lasketaan lahjarahaosuus, joka heijastuu Suomen käyttämään äänivaltaan IFAD:ssa. Esitetyn lainan laskennallinen lahjarahaosuus on 16,3 miljoonaa euroa.

Lainojen laskennallinen lahjarahaosuus lasketaan suhteessa Kansainvälisen valuuttarahaston erityisnosto-oikeudessa (Special Drawing Rights, SDR) merkittyyn lainaan. Järjestelmän tarkoitus on antaa kaikille kumppanuuslainojen myöntäjille sama suhteellinen laskennallinen lahjarahoitusosuus lainan myöntämisvaluutasta riippumatta. Lahjarahaosuutta laskettaessa, IFAD-12 kumppanuuslainasääntöjen mukaan lainan korko saa olla SDR:ssä merkityssä lainassa enintään 1 %. Vastaava korkokatto lasketaan SDR-korin muodostavien valuuttojen laskennallisen nettonykyarvon pohjalta, käyttäen SDR:n diskonttoarvoa. Euroalueen nykyisen korkotason johdosta 1% SDR lainaa vastaava korko on euroissa merkityissä lainoissa negatiivinen. Koska ulkoministeriön tarkoitus on myöntää IFAD:lle euroissa merkitty laina 0,1 % korolla, Suomen tulee lainan myöntämisen yhteydessä suorittaa 1.418.327 euron käteismaksu IFAD:lle. Käteismaksu ei varsinaisesti ole osa kumppanuuslainaa, vaikka sen laskenta perustuu kumppanuuslainan ehtoihin. Käteismaksu suoritetaan lahjarahana varsinaisen kehitysyhteistyön momentilta.

IFAD:n kanssa lainasta tehtävä sopimus ei viivästyskoron osalta täytä lainanannosta sekä valtioneuvoston päätöksen ja valtioneuvoston antaman lain (449/1988) 8§:n sekä korkolain (633/1982) 4§ ja 12§ määräyksiä. Eduskunta on osana vuoden 2021 neljättä lisätalousarvioesitystä hyväksynyt viivästyskorkoa koskevat poikkeamat edellä mainituista lainkohdista. IFAD:n kanssa neuvotellun sopimuksen mukaan myönnettävän lainan vuotoinen viivästyskorko on 1,35%.

Tilastokeskus on 3.2.2021 ulkoministeriölle antamassaan arviossa lausunut, että ko. laina voidaan lukea rahoitustaloustoimeksi (finanssisijoitukseksi) kansantalouden tilinpidossa.

ESITYS

Esitetään, että Suomi myöntää 60.000.000 euron lainan Maatalouden kansainväliselle kehittämissääntöille (IFAD). Tarkoitukseen kohdennetaan 60 000 000 euroa vuoden 2021 talousarvion määrärahasta momentilta 24.30.89 (Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset) (siirtomääräraha 3 vuotta). Laina-aika on 40 vuotta, josta ensimmäiset 10 vuotta ovat lyhennysvapaita. Lainan takaisinmaksu tapahtuu sen jälkeen puolivuosisittain 60 yhtä suuressa (1 000 000 euron) erässä.